

22 06 2017

Pf. S. nr. 230

AVIZ

la proiectul Codului Administrativ al Republicii Moldova

(nr. 90 din 27.03.2016)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-nominalizat, prin prisma prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și a prevederilor Legii privind actele legislative nr.780/2001 și expune următoarele considerente.

I. Observații generale:

1. Proiectul Codului Administrativ al Republicii Moldova a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, fapt ce corespunde art.73 din Constituție și prevederilor art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Autorii proiectului argumentează în nota informativă că, la momentul actual în legislația în vigoare, există un număr impunător de acte legislative ce reglementează diverse raporturi juridice de drept administrativ ce au ca efect adoptarea de acte administrative, care conțin adeseori norme contradictorii și care duc la o interpretare și aplicare eronată a normelor de drept, ce reprezintă încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Din acest motiv, se impune necesitatea elaborării și promovării a instituției contenciosului administrativ într-o formă conceptuală nouă.

Conform notei informative, scopul proiectului este adoptarea unei legi codificate care va asigura folosirea unei terminologii unitare pentru aceleași realități juridice, instituții, principii și concepte, reducându-se astfel riscul interpretării lor diferențiate și contradictorii. Activitatea de codificare urmărește sporirea gradului de asigurare a securității raporturilor juridice și accesibilitate a legii, în acord cu exigentele constituționale legate de garantarea drepturilor fundamentale, inclusiv armonizarea legislației naționale cu reglementările comunitare.

3. Potrivit lit. d) a art.20 din Legea 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină informații privind „fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură.

Potrivit art.47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului, în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

Din conținutul notei informative nu rezultă faptul că ar fi fost făcută o estimare a cheltuielilor sau ar fi fost efectuate anumite calcule economico-financiare.

Conform prevederilor art.58 din Regulamentul Parlamentului, proiectele de acte legislative și propunerile legislative înaintate de deputați se remit Guvernului spre avizare.

4. Referitor la formularea lingvistică a prevederilor proiectului, menționăm că nu sunt suficient de clare și concise, exprimările nu întrunesc rigorile tehnicii legislative și ale limbajului juridic, stabilite de art.19 din Legea nr.780/2001. Proiectul nu conține terminologie constantă și uniformă, fapt ce generează diferite soluții în privința aplicării normelor de drept. Astfel, considerăm necesară expertiza lingvistică, care are menirea de a contribui la asigurarea utilizării corecte a terminologiei și la perfecționarea limbajului actului legislativ, necesitatea redactării textului prin prisma regulilor de ortografie și punctuație.

5. Atragem atenție faptului că, expertiza juridică și expertiza anticorupție sunt obligatorii pentru toate proiectele de acte legislative.

II. Observații referitor la respectarea procedurilor tehnicii legislative:

1. Cu titlu informativ, menționăm că Parlamentul în ședința plenară din 09.06.2017 a adoptat Legea nr.100 cu privire la actele normative (proiectul legii nr.407 din 21.10.2016, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvern), care se află în procedura de redactare.

Conform notei informative la acest proiect de lege, în rezultatul evaluării procesului de creație normativă, pentru consolidarea certitudinii și clarității juridice a fost necesară întreruperea practicii de divizare a procesului de creație normativă în „elaborarea legilor” și „elaborarea actelor normative”. Astfel, acest proiect de lege comasează Legea nr.780/2001 cu Legea nr.317/2003. Prin urmare, proiectul de lege sus-numit, după adoptare, va constitui legea-cadru în domeniul elaborării actelor normative.

Reieșind din faptul că Legea nr.100/2017 nu a intrat în vigoare, la momentul avizării proiectului Codului Administrativ al Republicii Moldova (nr. 90 din 27.03.2016), atenționăm că în prezentul aviz, Direcția generală juridică face referire la Legea nr.780/2001 privind actele legislative, în vigoare până la data intrării în vigoare a noii Legi nr.100/2017. De asemenea, în prezentul aviz sunt referiri la unele prevederi din noua lege cu privire la actele normative, care nu se regăsesc în Legea nr.780/2001.

2. Pornind de la structura codului, actul legislativ care cuprinde într-un sistem unitar cele mai importante norme dintr-o anumită ramură a dreptului, trăsăturile calitative ale codului, precum și de la practica elaborării actelor legislative, propunem de a introduce în proiectul codului “Cuprinsul”.

Potrivit dispozițiilor Legii nr.100/2017, care se află în procedura de redactare în Parlament, gruparea elementelor structurale ale actului normativ, se efectuează conform prevederilor alin.(4) al art.53, care reglementează că: *„Articolele, punctele, capitolele, titlurile, părțile sau cărțile se numerotează consecutiv de la începutul și până la sfârșitul actului normativ. Secțiunile se numerotează în succesiunea pe care o au în structura din care fac parte.”*

3. În vederea respectării prevederilor art.19 din Legea nr.780/2001, atragem atenție la utilizarea în textul proiectului a cuvântului „cod” se utilizează cu literă mare, iar în unele cazuri cu literă mică. Cuvântul „alineat” și cuvântul „articolul” este utilizat în forma deplină, precum și prescurtată. În textul proiectului sunt utilizate noțiuni care au același sens „prevederile” - „dispozițiile”, „înștiințare” – „anunț”, „illegal” – „nul”, „poșta electronică” – „e-mail”, „motivul” – „temeiul”, „împiedicare” – „preîntâmpinarea”, precum și expresii de cuvinte despărțite prin semnul ortografic - bara oblică, de exemplu „acceptarea/primirea”, „motivul/temeiul”, „fel/mod” etc.

4. O atenție deosebită necesită să fie atrasă regulilor de ortografie și punctuație.

5. Conform art.33 din Legea nr.780/2001, în cadrul acțiunii de sistematizare a conținutului actului legislativ, elementele textului se grupează în funcție de proporțiile actului, după cum urmează:

- a) articolele se pot grupa în secțiuni numerotate cu cifre arabe;
- b) secțiunile se pot grupa în capitole numerotate cu cifre romane;
- c) capitolele se pot grupa în titluri numerotate cu cifre romane;
- d) în cazul unor coduri sau acte legislative de complexitate și cu un volum mare, titlurile se pot grupa în părți sau în cărți, a căror numerotare se face cu numerale ordinare scrise cu litere.

Reieșind din norma acestui articol, întregul conținut al proiectului de lege, urmează a fi adus în concordanță cu aceste reguli. Atragem atenție, de exemplu, la Titlul VIII din proiect, care este constituit dintr-un singur articol, precum și la Cartea a treia din proiect (art.213 - 270), care este constituit doar din articole. Totodată, menționăm că un șir de capitole din proiect sunt constituite dintr-un singur articol, ceea ce nu corespunde normelor de elaborare a actelor legislative.

6. În textul proiectului, cuvântul „Cod” din sintagma „prezentul Cod”, la cazul respectiv, se va scrie cu literă mică.

7. La art.1

Propunem de a exclude alin.(3), ca fiind de prisos, deoarece actele normative subordonate legii sunt emise pentru executarea legii și astfel, potrivit dispozițiilor constituționale, acestea trebuie să fie în deplină concordanță cu actul normativ superior.

8. La art.2

La alin.(2) atragem atenție la utilizarea noțiunii „norme legislative speciale”. Reieșind din obiecțiile și propunerile prezentate la pct.II subpct.22 din prezentul aviz, cuvântul „legislative” se va exclude. (A vedea pct.II subpct.22 din prezentul aviz).

La alin.(3) lit.b) textul „Codului Contravențional sau a Codului Penal” se va substitui prin textul „Codului contravențional al Republicii Moldova și ale Codului penal al Republicii Moldova”.

9. Conform practicii și limbajului juridic de elaborare a actelor juridice, propunem ca Titlul Capitolului II „Înțelesul unor termeni” să fie substituit prin „Noțiuni principale”.

10. La art.6, atragem atenție la textul „instituit prin lege sau printr-un act normativ”, care urmează a fi revăzut în sensul Legii nr.100/2017 (proiectul legii nr.407/2016), potrivit căreia noțiunea „act normativ” include atât legea, cât și actele normative subordonate legii.

11. La art.7

Atragem atenție la textul „și care le conferă posibilitatea de a se impune cu forță juridică obligatorie în raporturile lor cu persoane fizice sau juridice”, care urmează a fi revăzută.

12. La art.9

Atragem atenție la textul „sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică”, care este neclar și creează diferite interpretări. Prin urmare, textul necesită a fi revăzut.

13. La art.10

Definirea noțiunii „contract administrativ”, urmează a fi revăzută și redactată cu respectarea condițiilor preciziei și clarității actului legislativ.

14. La art.11

La alin.(2) sintagma „în special” se va exclude.

15. La art.14

Pornind de la norma art.53 din Constituție, care statuează că, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei, propunem în textul art.14 de a substitui sintagma „prin activitatea administrativă” prin sintagma „printr-un act administrativ”.

16. La art.16

Propunem de a revedea redacția definirii noțiunii de „cerere prealabilă”, în sensul că cererea prealabilă nu poate fi considerată drept instituție, ci este o procedură prealabilă sesizării instanței de judecată.

17. În vederea respectării prevederilor art.19 lit.e) din Legea nr.780/2001, conform căreia terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă, în textul Capitolului III Secțiunea I, atragem atenție la utilizarea diferită a noțiunilor „autoritățile publice și instanțele de judecată” și „autoritatea publică/instanța de judecată”.

18. Conform regulilor tehnicii legislative, ținând seama de tipul de subiect de drept care face obiectul reglementării juridice, în redactarea proiectului de act legislativ este preferabil să ne referim la acesta la singular și în forma articulată (autoritatea publică, instanța de judecată, pârât, participanți, martorii, experții, specialiștii etc.). Utilizarea subiectului la singular este de natură să înlăture orice confuzie privitoare la identificarea participantului la raporturile sociale ce fac obiect al reglementării juridice. Astfel, atragem atenție că în textul proiectului unele și aceleași noțiuni se utilizează atât la singular, cât și la plural. Prin urmare, recomandăm de a ține cont de această obiecție la redactarea proiectului de lege.

19. La art.19

Propunem de a exclude norma de la alin.(3), reieșind din faptul că prevederile art.54 alin.(2) din Constituție, stabilește expres că, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege.

20. La art.21

La alin.(1) textul „acționează cu respectarea principiului egalității și fără discriminări” se va substitui prin textul „acționează nediscriminatoriu, cu respectarea principiului egalității.

21. La art.24

Sintagma „se va duce” se va substitui prin sintagma „se desfășoară”. De asemenea, atragem atenție la trimiterea „în conformitate cu legislația”, care este o dispoziție generală. În vederea respectării condițiilor preciziei și clarității actului legislativ este necesar de a indica expres actul normativ, la care se face trimitere.

22. La art.25

Referitor la utilizarea noțiunii „legea specială”, menționăm că *de facto*, atât legile, cit și actele normative subordonate legilor conțin norme juridice. În acest context, menționăm că în același act normativ se pot conține atât norme generale, cât și norme speciale, sau de excepție. De asemenea, pot fi situații în care normele generale se regăsesc într-un act normativ, iar normele speciale sânt în alt act normativ. Drept urmare, ajungem la concluzia că categoriile de „general, special și

de excepție” se referă la normele juridice din toate actele normative și nu doar la actele legislative, cum este prevăzut în prezent.

Actualmente, Legea nr. 780/2001 clasifică actele legislative în generale, speciale și de excepție. Drept urmare, pentru corectarea acestei confuzii apărute odată cu adoptarea Legii nr.780/2001, prin intermediul Legii nr.100/2017 (proiectul de lege nr.407/2016, care se află în procedura de redactare în Parlament (a vedea pct.II subct.1 din prezentul aviz), clasificarea actelor legislative se propune a fi substituită cu clasificarea normelor juridice.

Prin urmare, propunem de a substitui sintagma „legilor speciale” din textul art.25 prin sintagma „normelor speciale”. Totodată, atragem atenție că autorii utilizează, deja, la art.2 alin.(2) din proiect noțiunea de „norme legislative speciale”.

Obiecția se referă la tot textul proiectului. (A vedea art.123, 195, 215).

23. La art.35

Sintagma „instanțele judecată” se va substitui prin „instanțele de judecată”.

24. La art.37

La alin.(2) sintagma „se poate adresa” se va substitui prin sintagma „este în drept de a se adresa”.

25. La art.46

La alin.(1) lit.c) termenul „lichidării” se va substitui prin termenul „dizolvării”.

Norma de la alin.(2) necesită a fi redactată.

La alin.(3) sintagma „prevăzute de alin.(1)” se va substitui prin „prevăzute la alin.(1)”.

26. La art.47

La alin.(1) în textul introductiv cuvântul „real” se va exclude.

Cuvântul „cele” de la lit.a), b), c), d), e) și f) se va exclude. Semnul de punctuație punct și virgulă de la lit.f) se va înlocui prin semnul punct.

La alin.(3), în textul de la lit.a), b) și c), virgula de la sfârșit se va înlocui prin semnul de punctuație punct și virgulă.

La alin.(4), sintagma „în alin.(3)” se va substitui prin sintagma „la alin.(3)”, iar sintagma „atunci când” se va substitui prin sintagma „în cazurile”. Totodată, textul urmează a fi revăzut în sensul prevederilor Codului familiei al Republicii Moldova.

27. La art.48

La alin.(1) propunem de a revedea textul, în sensul normei alin.(2) art.23 din Constituție.

În vederea respectării limbajului juridic, atragem atenție la utilizarea

formulelor „De asemenea” din alin.(1) și „Un astfel de motiv poate exista” din alin.(2).

28. La art.49

La alin.(1) în propoziția a doua, sintagma „sa acționeze” se va substitui prin sintagma „să acționeze”.

La alin.(3) în prima propoziție expresia „În asemenea cazuri”, urmează a fi revăzută și înlocuită prin altă expresie, de exemplu, „În cazurile de excepție”.

29. Art.53

Textul alin.(3) necesită a fi revăzut și redactat conform terminologiei utilizate în legislația civilă.

30. La art.56

Sintagma „prevederile 59” se va substitui prin sintagma „prevederile art.59”.

31. La art.58

Norma de la alin.(3) lit.b) urmează a fi revăzute, luând în considerare prevederile art.113 din Constituția Republicii Moldova, potrivit căreia raporturile dintre autoritățile publice locale, atât de nivelul întâi, cât și de nivelul al doilea, nu au caracter de subordonare. De asemenea, norma de la alin.(3) lit.c) urmează a fi revăzută în raport cu prevederile art.6 din Legea nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, care prevăd modul de soluționare a conflictelor de competență.

32. La art.60

La alin.(2) textul introductiv se va completa la sfârșit cu cuvântul „data”. Prin urmare, la lit.a), b) și c) cuvântul „data” de la începutul textului se va exclude.

Conform cerințelor de sistematizare a normelor juridice, propoziția de la finele alineatului „În cazul în care cererea nu este completă, autoritatea propune petiționarului să prezinte actele lipsă fixându-i un termen”, se va situa într-un alineat nou.

La alin.(3) în textul propoziției a doua cuvântul „doar” se va exclude. De asemenea, atragem atenție la utilizarea expresiei „în interiorul termenului de 30 de zile”, care urmează a fi revăzută din punct de vedere redacțional.

33. La art.62

La alin.(1) în propoziția a doua este necesar de a indica expres forma cererii care urmează a fi depusă – „în scris sau verbal”.

34. La art.63

La alin.(1) sintagma „art.259-266 Cod Civil” se va substitui prin sintagma „art.259-266 din Codul civil al Republicii Moldova”.

Textul de la alin.(2) necesită a fi redactat în vederea respectării limbajului juridic de elaborare a actelor juridice. Atragem atenție, la utilizarea expresiei „chiar și atunci când”.

35. La art.65

La alin.(2), pentru claritate, textul se va completa după sintagma „se va depune” cu sintagma „în scris”.

36. La art.66

Atragem atenție la norma alin.(2) care repetă prevederile alin.(1) cu privire la inițierea procedurii administrative.

37. La art.67

Propunem la alin.(1) și (2) de a revedea noțiunea utilizată „în decursul unui termen rezonabil”. Întru respectarea condițiilor preciziei și clarității, precum și întru asigurarea transparenței și excluderea elementelor de coruptibilitate, este necesar de a indica expres termenul rezonabil.

38. La art.68

În textul introductiv al alin.(1) cuvântul „atunci” se va substitui prin sintagma „în cazul”.

La alin.(3) textul urmează a fi redactat. Sintagma „Înștiințarea publică” se va substitui prin cuvântul „Anunțul”, iar sintagma „pagina web” se va substitui prin sintagma „pagina web oficială”. Considerăm util ca anunțul despre inițierea procedurii publice să fie transmis și către mass-media (presa scrisă, radio, televiziune etc.).

39. La art.70

La alin.(4), întru respectarea prevederilor art.19 lit.e) din Legea nr.780/2001, conform căreia terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă, propunem de a substitui sintagma „se consideră comunicate în termen” prin sintagma „se consideră depuse în termen” (vezi art.259-266 din Codul civil).

La alin.(6), propunem de a completa norma cu dispoziții referitoare la semnarea de către petiționar a petiției formulate verbal, care este consemnată în scris și înregistrată de către subdiviziunea sau persoana responsabilă de relații cu publicul din cadrul autorității publice.

40. La art.72

În vederea respectării prevederilor art.19 lit.e) din Legea nr.780/2001, atragem atenție la utilizarea noțiunii „poșta electronică” în comparație cu art.69 din proiect, în care se utilizează „e-mail”. În acest sens, a vedea și art.113 alin.(3) din proiect.

Obiecția se referă la tot textul proiectului, pentru utilizarea terminologiei constante și uniforme.

La alin.(4), pentru a nu crea interpretări diferite, propunem de a exclude textul „sau considerate utile de către petiționar pentru susținerea petiției”.

41. La art.73

Sugerăm de a revedea titlul articolului, în sensul înlocuirii cuvântului „Sanctiuni”.

La alin.(1) cuvântul „referitoarea” se va substitui prin „referitoare”.

42. La art.74

La alin.(2) cuvântul luat între paranteze „(petentul)” se va exclude, deoarece conform legislației în vigoare se utilizează noțiunea de „petiționar”.

La alin.(3) sintagma „o noua petiție” se va substitui prin „o nouă petiție”, sintagma „se clasează” se va substitui prin sintagma „nu se examinează”.

Tot la acest alineat menționăm că nu este clar ce s-a avut în vedere prin textul „o autoritate publică incompetentă”. Pentru claritate, este necesar de a revedea textul din punct de vedere redacțional.

43. La art.77

La alin.(4) menționăm că nu este clar ce s-a avut în vedere prin textul „va permite, la cerere, accesul la dosar și în cadrul unei alte autorități sau unei reprezentanțe consulare ori diplomatice a Republicii Moldova din străinătate”.

44. La art.80

La alin.(4) textul introductiv se va completa cu sintagma „în cazul”. Prin urmare, la lit.a) și b) cuvântul „atunci” se va exclude, iar la lit.c) se va exclude sintagma „în cazul”.

45. La art.81

La alin.(2) în propoziția a doua cuvântul „aceste” se va substitui prin cuvântul „acestea”. Expresia „alte mijloace de comunicație” urmează a fi revăzută, în sensul indicării exprese a acestor mijloace.

46. La art.82

La alin.(1) lit.d) nu este clară formula „să-și creeze propria impresie despre un caz sau situația de la fața locului”. Este necesar de a înlocui această formulă printr-o expresie utilizată în legislația în vigoare.

47. La art.87

Sugerăm de a modifica/redacta titlul articolului.

48. La art.93

La alin.(4) textul necesită a fi redactat. Atragem atenție la textul de trimitere, care este redat incorect din punct de vedere a tehnicii legislative. De asemenea,

notificarea „expedierea contra recunoașterii recepționării” de la art.106 este deja prevăzută la alin.(3) lit.a) al art.93.

49. La art.95

La alin.(3) norma necesită a fi dezvoltată conform regulilor limbajului juridic. Textul de trimitere se va completa înainte cu cuvântul „prevederile”.

50. La art.97

În vederea respectării art.19 din Legea nr.780/2001, textul se va redacta ținând cont de titlul articolului.

51. La art. 98

La alin.(2), textul de trimitere „art.100 și 101” se va completa înainte cu cuvântul „prevederile”.

Această obiecție se referă la întregul text al proiectului, la cazurile respective, în care se utilizează procedura tehnică de trimitere.

52. La art.99

La lit.a) autorii utilizează noțiunea de „colocatar”, care conform Dex-lui, reprezintă persoană care locuiește în aceeași casă cu persoane străine de familia sa, în temeiul unui contract. Este de menționat că, legislația în vigoare națională nu utilizează acest termen.

Conform prevederilor Legii nr. 75/2015 cu privire la locuințe, persoana fizică sau juridică căreia i se acordă locuința în folosință în baza unui contract de locațiune încheiat cu proprietarul acesteia pe un termen limitat sau în alte temeuri legale, în conformitate cu legislația se numește „locatar”. Noțiunea de „locator” este definită ca proprietar sau reprezentant al proprietarului, persoană fizică sau juridică, care transmite locuința în folosință locatarului în baza unui contract de locațiune încheiat pe un termen limitat sau în alte temeuri legale, în conformitate cu legislația.

Întru respectarea prevederilor art.19 lit.e) din Legea nr.780/2001, conform căreia terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă, propunem de a înlocui termenul „colocatar” cu termenul ce se utilizează, în acest sens, conform legislației naționale în vigoare.

Tot la acest articol după textul de la lit.a) și b) se va pune semnul „punct și virgulă”.

53. La art.102

Atragem atenție la utilizarea în text a noțiunilor care au același sens și sunt despărțite prin semnul ortografic - bara oblică, de exemplu „acceptarea/primirea”, „motivul/temeiul”, „fel/mod”.

54. La art.103

La alin.(2) norma necesită a fi dezvoltată conform regulilor limbajului juridic.

La alin.(3) sintagma „conform alineatului 1” se va substitui prin sintagma „conform prevederilor alin.(1)”.

55. La art.104

La alin.(1), textul de la lit.h) necesită a fi redactat pentru claritatea normei juridice. Textul „Acesta trebuie să conțină:” se va substitui prin textul „Actul de notificare va conține următoarele:”.

La alin.(1) lit.e) și lit.f) în text este utilizat diferit sintagma „temeiul/motivul” și „motivul/temeiul”.

Atragem atenție la numerotarea alineatelor. Articolul 104 este compus din două alineate, prin urmare la alineatul numerotat cu cifra „(3)” se va substitui cifra „3” prin cifra „2”.

56. La art.107

La alin.(3) expresia „a fost dat oficiului poștal” se va înlocui printr-o expresie uzuală limbajului juridic de elaborare a actelor legislative.

57. La art.108

Alin.(4) conține mai multe dispoziții cu raport direct între ele și subordonate uneia și aceleiași idei. Conform regulilor de sistematizare a conținutului actului legislativ, pentru claritate, propunem de a structura textul de la alin.(4) în mai multe alineate. Prin urmare, propunem ca propoziția a doua din alin.(4) să fie numerotată alin.(5) „În cazul notificării unei citații, înștiințarea trebuie să indice asupra faptului că înscrisul conține o citație la o ședință/întrevedere, omiterea căreia poate avea drept consecință dezavantajarea în drepturi.”, iar propoziția a treia să fie numerotată alin.(6) „În dosare se va menționa cu privire la timpul și modul în care a fost publicată/făcută publică înștiințarea.”.

Prin urmare, alin.(5) al art.108 din proiect, va fi renumerotat: alin.(7).

58. La art.109

La alin.(1) textul se va redacta, în sensul excluderii expresiilor „atunci”, „la fel”.

La alin.(2) și (3), considerăm util ca notificarea publică să fie produsă și prin intermediul instituțiilor mass-media, precum și prin intermediul paginii web oficiale a autorității publice.

La alin.(3) considerăm că anunțarea inițierii procedurii administrative urmează a fi publicată, în mod obligatoriu, pe lângă jurnalul oficial de publicații a autorității publice și în sursa oficială - Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Atragem atenție, la necesitatea coordonării dispozițiilor acestui articol cu dispozițiile art.68 alin.(3) din proiect.

59. La art.111

La alin.(3), întru respectarea condițiilor preciziei și clarității, precum și întru asigurarea transparenței și excluderea elementelor de coruptibilitate, este necesar de a prevedea expres actul normativ la care se face referire.

60. La art.112

Textul urmează a fi revăzut cu referire la legile la care se face trimitere. Atragem atenție, la norma de la alin.(1) și anume la propoziția a doua care creează neclarități. Nu este clar ce taxe pot fi stabilite prin acte administrative?

61. La art.115

La alin.(1) cuvântul „doar” se va exclude, fiind de prisos.

62. La art.116

La alin.(1), pentru claritate, textul introductiv se va completa la sfârșit cu sintagma „are următoarele atribuții.”.

La lit.a) alin.(1) cuvântul „presei” se va substitui prin sintagma „mijloacelor de informare în masă”.

Conform regulilor de sistematizare a conținutului actului legislativ, pentru claritate, propunem de a structura textul de la lit.a), b), c) și d) ale alin.(1) în mai multe diviziuni, astfel încât materia reglementată să aibă aspect ordonat și sistematizat. Conform regulilor tehnicii legislative, cuprinsul dispoziției din fiecare diviziune trebuie, evident, să prezinte o anumită autonomie față de celelalte diviziuni ale aceluiași alineat, dar trebuie și să exprime, împreună cu acesta o anumită unitate. Conform prevederilor art.32 alin.(5) din Legea nr.780/2001, diviziunile alin.(1) se vor însemna cu litere latine mici și o paranteză, după care conform regulilor de punctuație se va pune semnul „punct și virgulă”.

La alin.(2) textul necesită a fi redactat și expus clar, potrivit limbajului juridic de elaborare a actelor legislative.

63. La art.117

La alin.(2) lit.b) sintagma „acest anunț trebuie adus” se va substitui prin „anunțul va fi adus”.

Textul de la lit.c) necesită a fi redactat, în vederea excluderii cuvântului „precum”.

Atragem atenție că, norma alin.(3) repetă dispozițiile de la art.116 alin.(1) din proiect.

64. La art.120

La alin.(1), la sfârșitul textului de la lit.a) se va pune semnul „punct și virgulă”.

Textul de la alin.(2) și (3) urmează a fi redactat, conform limbajului juridic.

Obiecția referitor la semnele de punctuație este valabilă pentru întreg conținutul textului.

65. La art.123

La alin.(6), cu referire la utilizarea termenului „legea specială”, a se vedea obiecțiile și propunerile expuse la pct.II subpct.22 din prezentul aviz.

La alin.(7), conform regulilor de sistematizare a conținutului actului legislativ, propunem ca propoziția a doua să fie situată într-un alineat separat.

66. La art.129

La alin.(6), atragem atenție la expresia „vot negativ”, care urmează a fi revăzută. Este de menționat că, membrii organului colegial votează „pentru” sau „contra”. De regulă, în legislația în vigoare este indicat expres că, în procedura de votare nu este admisă abținerea de la vot.

67. La art.130

La alin.(1) textul luat între paranteze „(de ex.: 4 din 7, 14 din 27)” se va exclude.

68. La art.132

La alin.(3), propunem ca propoziția a doua să fie situată într-un alineat separat, conform ordinii numerice.

Totodată, atragem atenție la utilizarea diferită a termenului „motivarea completă” și „motivarea totală”, care urmează a fi revăzute în sensul art.19 din Legea nr.780/2001.

69. La art.133

La alin.(2) textul „verbal sau prin comportament concludent” se va exclude.

Pentru claritate, propunem de a situa într-un articol separat prevederile alin.(3) și (4), care se referă la actul administrativ verbal.

70. La art.134

La alin.(1) la lit.f) sintagma „o motivare a” se va substitui prin cuvântul „motivarea”, la lit.g) sintagma „o decizie” se va substitui prin cuvântul „decizia”, iar la lit.h) sintagma „o informare” se va substitui prin cuvântul „informația”.

La alin.(2) atragem atenție la expresia „emis cu ajutorul instalației autonome”, care necesită a fi explicată/dezvoltată. Sintagma „prin deviere” se va substitui prin sintagma „prin derogare”.

71. Pornind de la titlul Capitolului III din Titlul IV din proiect „Adoptarea/emiterea actelor administrative” și îndeosebi, de la prevederile art.152 alin.(1) din proiect, care stabilește că, „Guvernul și autoritățile publice cu conducere colegială adoptă acte administrative, iar Primul Ministru și autoritățile publice cu conducere unipersonală emit acte administrative”, atragem atenție la utilizarea în textul proiectului a noțiunilor „emis”, „adoptat”, „emis/adoptat”, „adoptat/emis”. Este necesar de a revedea textul proiectului și de a utiliza formula corectă, după caz.

72. La art.135

Textul de la alin.(4) necesită a fi redactat și expus într-o formă clară, ținând cont de cerințele de respectare a trăsăturilor și a calității actului legislativ.

La alin.(6), întru respectarea condițiilor preciziei și clarității, precum și întru asigurarea transparenței și excluderea elementelor de coruptibilitate, este necesar de a arăta care sunt actele administrative emise automat.

73. La art.137

La alin.(1) în textul introductiv cuvântul „când” se va substitui prin sintagma „în următoarele cazuri:”.

74. La art.142

În vederea respectării condițiilor preciziei și clarității actului legislativ, textul articolului necesită a fi redactat.

75. La art.145

Reglementările acestui articol nu corespund rigorilor de claritate și previzibilitate, consfințite în articolul 23 alin.(2) din Constituție. Prin urmare, textul necesită a fi revăzut și redactat în vederea reglementării clare a procedurii de expediere și recepționare a notificării.

Atragem atenție la alin.(3) la utilizarea expresiei „În caz de îndoială”, care urmează a fi revăzută și înlocuită cu o altă expresie, conform limbajului juridic.

76. La art.146

La alin.(2) textul introductiv necesită a fi redactat. Propunem de a substitui sintagma „și atunci” prin sintagma „în cazul”.

77. La art.147

La alin.(3) în textul din propoziția a doua, sintagma „de asemenea” se va exclude.

78. La art.148

Propunem de a substitui textul „la difuzor, la radio, televizor sau într-un mod asemănător” prin textul „prin intermediul mass-media (radio, televiziune etc.)”.

79. La art.149

La alin.(1) propunem de a substitui cuvântul „îndreptare” prin cuvântul „corectare”.

Totodată, textul se va coordona cu prevederile Legii nr.92/2004 privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele. În sensul, Legii sus-nominalizate, erori materiale se consideră greșelile gramaticale, omisiunile de text și alte inexactități de ordin material.

80. La art.153

La alin.(1) diviziunea nr.2 conjuncția „sau” se va substitui prin „și”.

În textul de la diviziunea nr.6, textul „dacă legea o cere” se va substitui cu textul „în cazurile prevăzute de lege”.

În textul de la diviziunea nr.7, atragem atenție la utilizarea termenului „organul colectiv”. La art.152 este utilizat termenul „conducerea colegială”. Prin urmare, este necesar de a revedea utilizarea uniformă a termenilor. De asemenea, atragem atenție la utilizarea termenului „emis”, fără a fi însoțit și de termenul „adoptat”, a vedea diviziunea nr.7 din alin.(1).

81. La art.154

La alin.(3), reieșind din conținutul primei propoziții, propunem de a completa propoziția a doua după sintagma „de fapt” cu sintagma „esențial identice”.

Atragem atenție la alin.(3) și (4), care urmează a fi revăzute în sensul excluderii repetării.

82. La art.155

Textul „după care va avea loc înregistrarea, numerotarea, datarea și ștampilarea actului” urmează a fi revăzut pentru a fi înlocuit cu o formulă specifică limbajului juridic.

Atragem atenție la utilizarea diferită a termenilor „emis/adoptat” și „adoptat/emis” (a vedea, de ex. art.152, 153 din proiect).

83. La art.157

La alin.(3), referitor la dispoziția de prelungire a termenului de aplicare a actului administrativ temporar, considerăm util, în vederea respectării principiului transparenței de a indica și motivul de prelungire.

84. La art.158

La alin.(1) în textul primei propoziții, propunem de a exclude cuvântul „numai”, fiind de prisos.

La alin.(3), în vederea respectării condițiilor preciziei și clarității actului legislativ, considerăm util de a indica cazurile când autoritatea publică poate emite acte administrative sub rezerva revocării sau sub rezerva modificării sau completării ulterioare a unei condiții.

85. La art.159

La alin.(1) atragem atenție la utilizarea termenului „Actele” și „documente”.

La alin.(2), conform regulilor de sistematizare a conținutului actului legislativ, pentru claritate, propunem ca propoziția a doua să fie situată într-un alineat separat.

La alin.(4) cuvântul „Cod” se va scrie cu literă mică. Întru respectarea prevederilor art.19 lit.e) din Legea nr.780/2001, conform căreia terminologia

utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă, atragem atenție la utilizarea cuvântului „dispozițiile”. În textul proiectului este utilizat și cuvântul „prevederile”. Astfel, este necesar de a utiliza unul din aceste două termene.

Obiecția este valabilă pentru întregul text al proiectului.

86. La art.160

Norma acestui articol poartă un caracter declarativ, și prin urmare necesită a fi dezvoltată.

87. La art.161

La alin.(1) propunem de a reformula textul introductiv. La lit.b) conjuncția „sau” de la sfârșitul textului se va substitui prin semnul „punct și virgulă”.

88. La art.162

La alin.(1) în textul introductiv sintagma „presupune că” se va substitui prin sintagma „presupune următoarele”.

La lit.a) textul „să se fi supus executării” urmează a fi redactat.

89. La art.163

La alin.(4) cuvântul „noaptea” se va substitui prin sintagma „pe timp de noapte”.

90. La art.164 textul se va completa la sfârșit cu sintagma „al Republicii Moldova”.

91. La art.167

La alin.(1), pentru claritate este necesar de a indica articolul la care se face trimitere la alin.(2) și (3).

Conform regulilor de sistematizare a conținutului actului legislativ, pentru claritate, propunem ca propoziția a doua să fie situată într-un alineat separat. În cazul dat, se va atrage atenție la textul de trimitere.

92. La art.168

Sintagma „Cartea I din Codul de Executare al Republicii Moldova” se va substitui prin „Cartea întâi din Codul de executare al Republicii Moldova”.

93. La art.170

În titlul articolului și în textul acestuia propunem de a substitui sintagma „mijloace coercitive” prin sintagma „măsurile coercitive”, expresie utilizată în legislația națională în vigoare, precum și în textul altor articole din proiect (a vedea art.177 din proiect).

Obiecția este valabilă pentru întregul text al proiectului.

Conform Dex-lui, cuvântul „coercitiv” - care are puterea sau dreptul de a constrânge; constrângător. Măsuri coercitive.

Pornind de la semnificația cuvântului „coercitiv”, propunem de a revedea titlul articolului „Mijloace coercitive/ de constrângere”, precum și textul propriu-zis.

Această obiecție este valabilă pentru toate articolele din Secțiunea III „Impunerea acțiunilor, tolerărilor sau inacțiunilor”.

94. La art.172

La alin.(1), propoziția a doua necesită a fi revăzută din punct de vedere a clarității normei juridice.

La alin.(3), nu este clar care este autoritatea competentă de a aplica amenda de constrângere.

95. La art.174

La alin.(1), atragem atenție la textul „executarea rămâne fără succes”, care urmează a fi înlocuită cu o formulă adecvată stilului juridic. De asemenea, se cere a fi precizat la care executare se face referire.

96. La art.177

Întru respectarea prevederilor art.19 lit.e) din Legea nr.780/2001, conform căreia terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă, atragem atenție la utilizarea în titlul articolului, precum și în textul acestuia a noțiunilor „măsurile de constrângere” și „mijloacele de constrângere”.

Obiecția este valabilă pentru tot textul proiectului.

97. La art.178

La alin.(2) sintagma „poliția va” se va substitui prin sintagma „organele de poliție vor”.

98. La art.179

Atragem atenție la utilizarea cuvintelor „împiedicare/preîntâmpinarea”, care urmează a fi revăzute în sensul utilizării unui termen.

99. La art.181

La alin.(1) sintagma „în momentul” se va substitui prin sintagma „din momentul”.

La alin.(2) atragem atenție la utilizarea cuvintelor „valabilitate/efect”, care urmează a fi revăzute în sensul utilizării unui termen.

La alin.(4), atragem atenție la utilizarea termenului „nul”, în comparație cu utilizarea termenului „ilegal” din titlul și textul art.182, 183. Astfel, întru respectarea prevederilor art.19 lit.e) din Legea nr.780/2001, este necesar de a utiliza unul din aceste termene. În acest sens, a vedea art.194 din proiect.

100. La art.182

Atragem atenție la textul „Un act administrativ de creare a obligațiilor/defavorabil” din alin.(1), textul „de momentul/data emiterii lui”, „la momentul/data adoptării” din alin.(2), textul „prezentat/făcut intenționat” din alin.(3), care urmează a fi revăzute, în sensul utilizării a unui termen, pentru a fi conform limbajului juridic.

Pentru claritate, este necesar de a indica autoritatea competentă să constate ilegalitatea actului administrativ, precum și dispunerea retragerii acestuia.

101. Obiecția de la pct.II subpct.100 din prezentul aviz se referă și la art.183, referitor la textul „favorabil/creator din titlul articolului”, de la alin.(1) și alin.(4), la textul „făcute/prezentate”, „prezentat/făcut” de la alin. (2) și (4), precum și textul „fapte/circumstanțe” de la alin.(6); la art.184, referitor la textul „defavorabil/creator” din titlul și conținutul articolului; la art.185, referitor la textul „favorabil/creator” din titlul articolului și de la alin.(1), textul „faptele/circumstanțele” de la alin.(3) și textul „premisele/condițiile” de la alin.(5), la art.186 referitor la textul „favorabil/ de creare”, „favorabil/creator” de la alin.(4).

102. La art.183

Conform tehnicii legislative, în cadrul articolului pot exista mai multe alineate. Cuprinsul dispoziției din fiecare alineat trebuie, evident, să prezinte o anumită autonomie față de celelalte alineate ale aceluiași articol, dar trebuie și să exprime, împreună cu acesta o anumită unitate. În vederea respectării regulilor de sistematizare și structurare a normelor actului legislativ, precum și ale succesiunii logice, propunem ca prevederile alin.(2), (4), (5) și (6) să fie structurate în mai multe alineate.

Pornind de la necesitatea structurării normelor acestui articol, atragem atenție la trimiterile din conținutul articolului, care se fac la propoziții din text, de exemplu: la alin.(3) - „alin.(2) propoziția 3”; la alin.(5) - „Alineatul (2) propoziția 3 se aplică”.

Menționăm că, procedeul tehnic - trimiterile, efectuate în acest sens, creează neclarități la aplicarea normelor.

103. La art.187

La alin.(2), atragem atenție la trimiteri, care necesită a fi revăzute.

104. La art.190

Atragem atenție, la trimiterile din conținutul articolului, care se fac la propoziții din text art.189, de exemplu „Articolul 189 alin. (1) propoziția a doua, alin. (2) și alin.(3) prima propoziție se aplică corespunzător.”, care creează neclarități la aplicarea normelor. Totodată, atenționăm asupra necesității structurării normelor actului legislativ.

Obiecția referitor la trimiterile care se fac la propoziții este valabilă pentru tot textul proiectului.

105. La art.192

Textul de la alin.(1) necesită a fi redactat în vederea respectării limbajului juridic de elaborare a actelor juridice.

106. La art.194

Referitor la norma de la alin.(1) lit.g) menționăm că întru respectarea condițiilor preciziei și clarității, precum și întru asigurarea transparenței și excluderea elementelor de coruptibilitate, este necesar de a prevedea expres toate cazurile când un act administrativ este nul.

107. La art.195

Cu referire la utilizarea termenului „legea specială”, a se vedea obiecțiile și propunerile expuse la pct.II subpct.22 din prezentul aviz.

108. La art.196

La alin.(1), atragem atenție la definirea noțiunii „contractul administrativ”, care necesită a fi revăzută și expusă clar din punct de vedere redacțional.

109. La art.199

Norma de la alin.(2) necesită a fi revăzută, deoarece nu este clară.

110. La art.200

La alin.(2) textul introductiv necesită a fi redactat și expus conform limbajului juridic.

În vederea respectării condițiilor preciziei și clarității actului legislativ textul de la alin.(3) necesită a fi revăzut și expus într-o nouă redacție.

111. La art.201

La alin.(2) sintagma „Cod civil” se va substitui prin sintagma „din Codul civil”.

Obiecția este valabilă pentru întregul text al proiectului.

112. La art.203

Sintagma „din prezenta lege” se va substitui prin sintagma „din prezentul cod”.

113. La art.205

Pornind de la faptul că articolul este constituit dintr-un singur alineat, cifra „(1)” se va exclude. În textul introductiv propunem de a substitui cuvântul „dacă” prin sintagma „în următoarele cazuri”.

114. La art.212

La alin.(1) în textul introductiv sintagma „trebuie să decidă” se va substitui prin sintagma „va decide”, iar cuvântul „dacă” de la sfârșitul textului se va substitui prin sintagma „în următoarele cazuri”.

La lit.c) textul „Codul de Procedură Civilă” se va substitui prin textul „Codul de procedură civilă al Republicii Moldova”.

Obiecția este valabilă pentru întregul text al proiectului.

La alin.(6), atragem atenție la trimiteri, care necesită a fi revăzute.

115. La art.213

Atragem atenție la utilizarea termenului „act real”, care nu este clar ce semnifică. Textul necesită a fi revăzut.

116. La art.215

Cu referire la utilizarea termenului „legea specială”, a se vedea obiecțiile și propunerile expuse la pct.II subpct.22 din prezentul aviz.

117. Atragem atenție la utilizarea diferită în textul proiectului de lege a noțiunii „instanțele judecătorești”, „judecătorii”.

118. La art.217

Sintagma „prezentul Cod” se va substitui prin „prezentului cod”.

119. La art.218

Norma alin.(2) urmează a fi revăzută în partea ce ține de contestarea hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii și ale Consiliului Superior al Procurorilor. Redacția actuală este în contradicție cu prevederile Legii nr.947/1997 (art.25 alin.(4)), Legii nr.178/2014 (art.40 alin.(1)), Legii nr.3/2016 (art.79 alin.(1)).

120. La art.221

La alin.(2) în textul introductiv, cuvântul „dacă” se va substitui prin sintagma „în următoarele cazuri”.

121. La art.225

Atragem atenție din punct de vedere redacțional, la utilizarea diferită a formulărilor de text: „de un complet format din”, „de către un complet format din”, „de complet din”, „de către un complet din”. Textul urmează a fi redactat în vederea respectării utilizării terminologiei constante și uniforme.

În acest sens, a vedea și art.269 alin.(1) și (2).

122. La art.228

La alin.(1) textul „și, dacă este posibil legal, anexate” se va redacta conform limbajului juridic de elaborare a actelor legislative.

La alin.(3) sintagma „în care trebuie indicat” se va substitui prin sintagma „în care se va indica”.

Alin.(6) necesită a fi revăzut prin prisma prevederilor art.29 alin.(2) lit.b) din Legea nr.780/2001, care stabilește că, dispozițiile cuprinzând sancțiuni se

grupează, de regulă, în ultima parte a actului legislativ. Pornind de la această normă, textul art.71 necesită a fi revăzut.

123. La art.230

La alin.(2) cuvântul „pîrîți” se va scrie la singular.

124. La art.240

Textul se va completa după cuvântul „corespunde” cu cuvântul „prevederilor”.

În vederea respectării regulilor de sistematizare și structurare a normelor actului legislativ, propunem ca prevederile acestui articol să fie structurate în două alineate.

125. La art.242

La alin.(1) lit.g) sintagma „sa stabili” se va substitui prin „va stabili”.

126. La art.244

La lit.a) pentru claritate, propunem de a structura textul în două diviziuni, adică propoziția a doua să fie însemnată cu lit.b). Prin urmare, se va modifica, în ordine alfabetică, însemnarea celorlalte diviziuni.

127. La 248

Atragem atenție, la termenul „împuternicirile”, care urmează a fi corelat cu termenul „atribuțiile” din textul alin.(1) al art.2 din proiect.

128. La art.251

La alin.(2) se va indica expres sursa oficială unde se publică hotărîrea. Tot la acest alineat în ultima propoziție cuvîntul „judecătorească” se va substitui prin sintagma „instanței de judecată”, iar cuvîntul „tipărite” de la sfîrșitul textului se va substitui prin cuvîntul „publicate”.

129. La art.253

Sintagma „Hotărîrea judecătoreiei” se va substitui prin sintagma „Hotărîrea instanței de judecată”.

130. La art.256

Sintagma „Suplimentar art.255” se va substitui prin sintagma „Suplimentar prevederilor art.255”. Totodată, atragem atenție la expresia „încheiere recurabilă”, care nu este utilizată în legislația în vigoare.

131. La art.260

La alin.(1) lit.a) atragem atenție la trimitere, care este incorectă.

132. La art.262

Textul necesită a fi revăzut din punct de vedere redacțional, Atragem atenție că, dispozitivul deciziei se pronunță, dar nu se adoptă.

133. La art.264

Sintagma „Hotărîrea judecătorească” se va substitui prin sintagma „Hotărârea instanței de judecată”.

134. La art.269

La alin.(1) în textul introductiv cuvântul „dacă” se va substitui prin sintagma „în următoarele cazuri”.

La alin.(4), atragem atenție că decizia se consideră emisă din momentul adoptării ei și nu din momentul plasării textului pe pagina web oficială.

Ultimul alineat al articolului se va numerota cu cifra „(5)”.

135. La art.270

La alin.(2) se va indica legislatura în care a fost adoptată Legea contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000, propusă pentru abrogare.

La alin.(5) și (6) termenul „legi speciale” se va substitui prin „norme speciale”. Vezi obiecțiile și propunerile de la pct.II subpct.1 și 22 din prezentul aviz.

III. Concluzii:

În concluzie, menționăm că textul proiectului Codului, urmează a fi revăzut și redactat, ținând cont de observațiile și propunerile corespunzătoare definitivării corecte a proiectului.

Referitor la oportunitatea adoptării proiectului Codului, menționăm că aceasta ține nemijlocit de atribuțiile Parlamentului.

**Șef Direcție
Ion CREANGĂ**

*Ex. Silvia Cojocari,
tel. 268-175*